Yeni Çevresel Paradigma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yeni Çevresel Paradigma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33142

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yeni Çevresel Paradigma Ölçe?i (YÇPÖ), bireylerin çevreye yönelik inançlar?n? ve tutumlar?n? de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir uyarlama ölçe?idir. Ölçek, insanlar?n do?ay? olu?turan di?er bile?enlerden farkl? olmad???n? ve insano?lunun da ekolojik sistemin kanunlar?na tabi oldu?unu esas alan bir dünya görü?ünü temel al?r. YÇPÖ, 15 maddeden olu?ur ve 1'den 5'e kadar de?erlerle puanlanan Likert tipi bir derecelendirme kullan?r. Türkiye uyarlamas? Aytaç ve Öngen (2012) taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, yap? geçerlili?i Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile incelenmi?tir. Ölçek, **Çevre Merkezcilik** ve **?nsan Merkezcilik** olmak üzere iki temel alt boyutu ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yeni Çevresel Paradigma Ölçe?i, Çevre Merkezcilik, ?nsan Merkezcilik, Çevre Tutumu, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Cronbach Alfa, Çevresel Paradigma.

Yazarlar

Mustafa Aytaç, B. Öngen.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin çevreye yönelik yakla??mlar?n? ölçmek ve onlar?n çevre merkezci (ekosentrik) veya insan merkezci (antroposentrik) dünya görü?lerine ne ölçüde sahip olduklar?n? belirlemektir. Bu ayr?m, çevresel davran??lar?n ve politikalar?n anla??lmas? aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Türkiye'de yap?lan uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürü ve dil ba?lam?nda geçerlili?ini ve güvenilirli?ini kan?tlamak suretiyle, yerel ara?t?rmalarda kullan?labilecek sa?lam bir psikometrik araç sunmay? hedeflemi?tir.

Yap?

Yeni Çevresel Paradigma Ölçe?i, çevresel inançlar? yans?tan iki ana psikolojik yap? etraf?nda ?ekillenir:

Çevre Merkezcilik (Ecocentrism): Do?an?n içsel bir de?ere sahip oldu?unu, insan d???ndaki türlerin haklar?n? ve ekolojik dengenin korunmas? gerekti?ini savunan modern çevreci inançlar? ölçer. Ölçekte 8 madde bu yap?y? temsil eder (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13 ve 15. sorular).
?nsan Merkezcilik (Anthropocentrism): ?nsan?n do?adan üstün oldu?unu, do?al kaynaklar?n s?n?rs?zca kullan?labilece?ini ve çevresel sorunlar?n insan zekas? veya teknolojisi ile

ARABPSYCHOLOGY.COM

çözülebilece?ini öne süren geleneksel inançlar? ölçer. Ölçekte 7 madde bu yap?y? temsil eder (2, 4, 6, 8, 10, 12 ve 14. sorular).

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?i, uyarlama çal??mas?nda hem ke?fedici hem de do?rulay?c? yöntemlerle incelenmi?tir. ?lk olarak uygulanan Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in 15 madde ile 2 faktörlü bir yap? sergiledi?ini göstermi?tir. Bu iki faktörlü model, toplam varyans?n %40'?n? aç?klamaktad?r.

AFA ile belirlenen faktör yap?s?n?n teorik hipoteze uygunlu?unu test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in iki alt boyutlu yap?s?n?n verilerle uyumlu oldu?unu ve yap? geçerlili?inin desteklendi?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenilirli?i, Aytaç ve Öngen (2012) çal??mas?nda Cronbach alfa katsay?s? kullan?larak hesaplanm??t?r. Hesaplanan katsay? 0.53 olarak bildirilmi?tir. Bu de?er, ölçe?in iç tutarl?l???n?n s?n?rl? ancak kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstermektedir.

Ölçe?in Türkiye'deki daha önceki bir geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? Furman (1998) taraf?ndan da yap?lm??t?r. Ölçek, bireylerin do?ayla olan ili?kilerini ve do?an?n kanunlar?na tabi olma inançlar?n? temel alarak güvenilir bir ölçüm sa?lamay? amaçlar.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?nda faktör yap?s?n? incelemek için iki temel istatistiksel yöntem kullan?lm??t?r:

Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA): Ölçe?in 15 maddesinin, teorik olarak beklenen **Çevre Merkezcilik** ve **?nsan Merkezcilik** yap?lar?na uygun olarak iki temel faktöre ayr?ld???n? göstermi?tir. Bu iki faktörün toplam varyans? aç?klama oran? %40't?r.
Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA): AFA ile belirlenen iki faktörlü yap?n?n, veri setine ne kadar iyi uyum sa?lad???n? test etmek amac?yla kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, modelin uygunlu?unu teyit ederek ölçe?in yap?sal geçerlili?ini desteklemi?tir.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: 15 maddelik, iki alt boyutlu, Likert tipi ölçektir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Popülasyon

Age Group: Belirtilmemi? (Genellikle yeti?kin veya yüksekö?retim ö?rencileri).

Population Details: Çevresel tutumlar? de?erlendirmeye yönelik çal??malarda kullan?lmak üzere uyarlanm??t?r.

Test Methodology: 5'li Likert derecelendirme sistemi kullan?lm??t?r (1= hiçbir zaman - 5= her zaman).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek uyarlama çal??mas? 2012 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Sorumlu yazar Mustafa Aytaç't?r. Ölçe?in kullan?m? için yay?mlanan makale referans gösterilmelidir. Ticari olmayan akademik kullan?mlar için izin ve ücret bilgileri konusunda sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Aytaç, M. ve Öngen, B. (2012). Do?rulay?c? faktör analizi ile Yeni Çevresel Paradigma Ölçe?inin yap? geçerlili?inin incelenmesi. ?statistikçiler Dergisi, 5, 14-22.

Furman (1998). (Türkiye'de ölçe?in ilk geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?n? gerçekle?tiren ara?t?rmac?.)

Makalenin DergiPark üzerinden eri?ilebilir ba?lant?s?: dergipark.ulakbim.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: yeni-cevresel-paradigma-olcegi-toad.pdf

Yeni Çevresel Paradigma Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplamda 15 maddeden olu?maktad?r ve iki alt boyuta ayr?lm??t?r:

Çevre Merkezcilik (8 madde): 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13 ve 15'inci sorular.
?nsan Merkezcilik (7 madde): 2, 4, 6, 8, 10, 12 ve 14'üncü sorular.

Puanlama 5'li Likert sistemiyle yap?lmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM